

Tervishoiuteenuste kättesaadavus 2019. a. 3 kuud

Eesti Haigekassa, aprill 2019.a.

Tervishoiuteenuste kättesaadavus on mitmetahuline mõiste sisaldades nii ajalist, geograafilist kui ka rahalist vaadet. Käesolev aruanne annab ülevaate eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordadest (ooteaegadest).. Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordade kohta esitavad raviasutused haigekassale regulaarseid aruandeid, lisaks kontrollitakse ravijärjekordi ka kaasuspõhiselt.

1. Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi plaanilise ravi järjekorrad

Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi plaanilise ravi järjekordade, st ooteaegade jälgimiseks esitavad raviasutused haigekassale regulaarselt aruandeid. Haiglavõrgu arengukava (HVA) haiglad esitavad igakuiselt ülevaate eriarstiabi plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude tegelikust ooteajast eelmisel kuul (tagasiulatuv ravijärjekordade aruanne) ning etteulatava ravijärjekordade aruande – 1. kuupäeva seisuga eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi järjekordades broneeritud vastuvõttude¹ arv ning ooteaeg vaba vastuvõtuajani (aruande kuupäeva seisuga). Ülejäänud lepingupartnerid ehk mitte haiglavõrgu arengukavasse kuuluvad teenuseosutajad (edaspidi valikupartnerid) esitavad kord kvartalis etteulatava ravijärjekordade aruande.

Alljärgnevalt on esitatud ülevaade eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordade aruannetes esitatud infost - 01.04.2019. a. seisuga **ravijärjekordadesse registreeritud esmased plaanilised vastuvõttud** ning HVA haiglate ambulatoorses ravis **tegelikult juba toimunud** eriarstide esmaste plaaniliste vastuvõttude ooteajad 2019. aasta 3 kuu jooksul.

Alates 2018 aasta II kvartalist lisandus HVA haiglate loetellu ka Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus (HNRK).

Esmasteks vastuvõttudeks kvalifitseeruvad ka rutiinsed järelkontrollid, kui eriarst jätab patsiendi enda jälgimisele ja kutsub ta teatud aja järel tagasi kontrolli (tagasikutsed).

Ravijärjekorra maksimumpikkust ületavate vastuvõttude hulgas on vastuvõttud, mille pikk ooteaeg võib tuleneda kas patsiendi soovist pääseda konkreetse spetsialisti vastuvõtule, arstide vähesusest või teenuseosutaja lepingumahust haigekassaga.

Etteulatavates aruannetes esitatakse info eriala-, mitte arstipõhiselt. Ambulatoorse eriala lühike ooteaeg ei tähenda, et raviasutuses on kõigi selle eriala arstide vastuvõtule lühikesed ooteajad.

Kindlustatul on õigus pöörduda tema poolt valitud raviasutuse poole, sõltumata oma elukohast, kindlustuspiirkonnast või saatekirjale märgitud raviasutuse/raviarsti nimest.

¹ Ravijärjekordades ootavad vastuvõttud - ravijärjekordade andmed esitatakse isikustamata kujul, need ei kajasta järjekordades olevate isikute arvu. Kui patsient ootab ravijärjekorras mitme eriarsti vastuvõtule, kajastuvad ravijärjekorras kõik tema poolt oodatavad vastuvõttud ning seetõttu kasutatakse ravijärjekorra andmetes isikute asemel mõistet vastuvõttud. Statsionaarse ja päevaravi puhul tähendab see mõiste plaanilise raviga seotud hospitaliseerimiste ravijärjekorda.

1.1. Eriarstiabi ravijärjekorrad

A. Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõtud 1. aprill 2019 a. seisuga

01.04.2019.a. seisuga on kõikides haigekassa eriarstiabi lepingupartnerite ravijärjekordadesse registreeritud kokku ca 158 000 vastuvõttu, neist 81% on HVA haiglate ravijärjekordades ja 19% valikupartnerite juures.

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on eriarstiabis registreeritud vastuvõtte vähem **ambulatoorse ravi** ravijärjekordadesse (üldhaiglates, valikupartnerite juures), **statsionaarsele** ravile (HVA haiglates). **Päevaravile** ootas patsiente veidi rohkem (HVA haiglates suurenes, valikupartnerite juures vähenes).

Tabel 3. Eriarstiabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõtud

	01.04.2018		01.04.2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Eriarstiabi - ambulatoorne	141 172	57%	134 667	52%	-6 505
Eriarstiabi - päevaravi	9 580	79%	9 618	82%	38
Eriarstiabi - statsionaarne	16 448	74%	14 192	76%	-2 256
Kokku	167 200	60%	158 477	56%	-8 723

HVA haiglates ambulatoorsesse ravijärjekorda registreeritud vastuvõttude üldarv on piirkondlikes- ja keskhaiglates suurenenud (vastavalt 4% ja 6%), üldhaiglates aga vähenenud 3% (Valga Haigla).

Erialadest on HVA haiglates ambulatoorsesse ravijärjekorda vähem vastuvõtte registreeritud sisehaigustes, rohkem on broneeritud vastuvõtte neuroloogile ja ortopeedile.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate ambulatoorsete vastuvõttude osakaal on HVA haiglates vähenenud (47%-lt nüüd 46%) .

HVA haiglate ravijärjekorrad on pikenenud võimsuse puudumise tõttu. Kui aasta tagasi ootas sellele põhjusel vastuvõtule 10% ravijärjekorrast, siis käesoleval aastal samal perioodil 12% (HVA haiglate poolt esitatud ravijärjekorra aruannete alusel). Arstide vähesuse tõttu tuleb kauem oodata (üle 42 päeva) enam Ida-Viru Keskhaiglas, Pärnu Haiglas. Erialadest on arstide puudus HVA haiglates suurim oftalmoloogia ja ortopeedia erialal .

HVA haiglate päevaravi ravijärjekorda registreeritud plaaniliste vastuvõttude üldarv on suurenenud 8% võrra (ortopeedia, veresoontekirurgia), statsionaarsele ravile vähenenud 12% võrra (üldkirurgia, ortopeedia). Üha rohkem operatsioone tehakse statsionaari asemel päevaravis.

Haiglavõrgu väliste partnerite (valikupartnerite) ambulatoorsetesse ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on vähenenud 26% ehk ca 10 000 vastuvõtu võrra. Erialadest on ambulatoorsetesse ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv vähenenud kõige enam günekoloogias, oftalmoloogias ja ortopeedias.

Raviasutuse vähese võimsuse tõttu tuleb kauem oodata (üle 42 päeva) 3% valikupartnerite ambulatoorse eriarstiabi ravijärjekorrast. Valikupartnerite juures on arstide puudus suurim oftalmoloogia ja günekoloogia erialal.

Valikupartnerite päevaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on selle aruande alusel vähenenud 49% (otorinolarüngoloogia).

Valikupartnerite statsionaarse ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on vähenenud a 19% (veresoontekirurgia, ortopeedia).

B. Haiglates toimunud vastuvõttude tegelikud ooteajad.

Ravijärjekordades ootavate vastuvõttude ooteaegu hinnates tuleb arvestada, et aruandekuu 1. kuupäeva seisuga esitatavates aruannetes ei kajastu väga lühikese ooteajaga vastuvõttud – sellega seoses ei anna etteulatuv aruanne tegelikest ooteaegadest terviklikku ülevaadet.

Ambulatoorse ravi ooteaegade osas esitavad haiglavõrgu arengukava haiglad ka **tagasiulatuva ooteaegade aruande** – info eelmisel kuul toimunud esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude² tegeliku ooteaja kohta. 2018. aasta 3 kuu jooksul toimus 69% haiglavõrgu arengukava haiglate esmastest plaanilistest ambulatoorsetest eriarstiabi vastuvõttudest ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse (kuni 42 kalendripäeva) jooksul.

² Ravijärjekordade aruandes defineeritakse esmane vastuvõtt järgmiselt: **Esmane plaaniline vastuvõtt** on patsiendi esmane pöördumine vastuvõtule esmase haigestumise, haiguse ägenemise või eriarsti poolt jälgitavate haiguste hilisemaks järelkontrolliks väljaspool ühte raviepisoodi. **Raviepisood** - ambulatoorse arstiabi osutamine esimesest vastuvõtust kuni terviseprobleemi lahendamiseni, krooniliste haiguste korral ambulatoorse arstiabi osutamist üldjuhul 3 kuu jooksul alates esimesest vastuvõtust. Ravijärjekordade aruandes esitatakse info ainult plaanilise ravi kohta; **vältimatu abi osutamine selles aruandes ei kajastu**. Kroonilise haiguse puhul loetakse nt üks kord aastas toimuvad rutiinsed järelkontrollid igal aastal esmaseks vastuvõtuks.

Tabel 4. HVA haiglates toimunud plaanilised ambulatoorsed vastuvõttud – haiglaliikide lõikes

	3 kuud 2018		3 kuud 2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	
piirkondlikud haiglad kokku	76 822	56%	76 005	55%	-817
keskhaiglad kokku	116 010	75%	118 929	66%	2 919
üldhaiglad, kohalik haigla ja taastusravihaigla kokku	61 628	87%	58 839	87%	-2 789
Kokku	254 460	72%	253 773	67%	-687

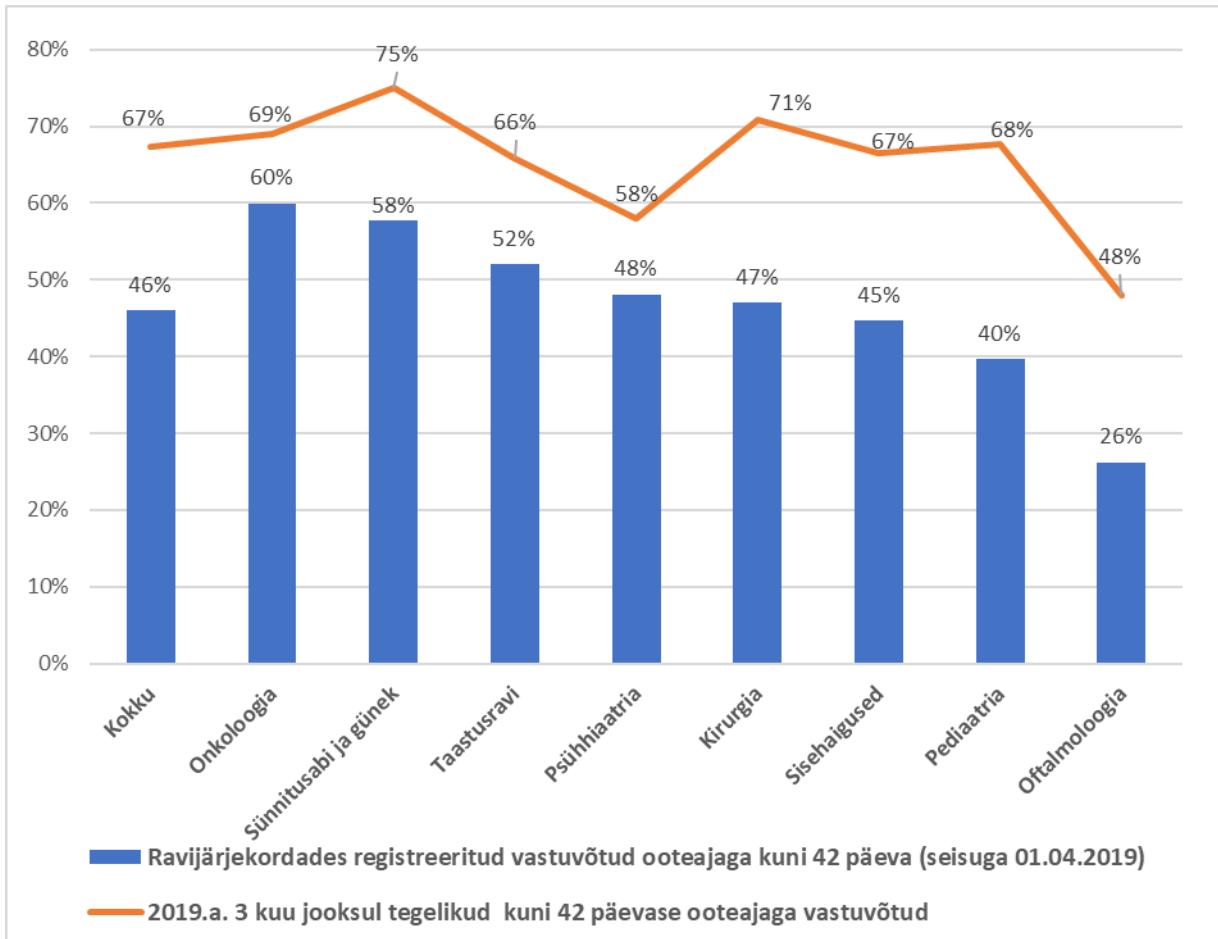
Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes HVA haiglates esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude arv, kuid kogu mahtu arvestades oli see ainult 0,3% (Ida-Viru Keskhaigla, Valga Haigla). Vastuvõttude arv suurenes kõige enam Lääne-Tallinna Keskhaiglas.

Erialati toimus esmaseid plaanilisi ambulatoorseid vastuvõtte vähem infektsioonhaigustes ja üldkirurgias.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude erinev osakaal HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades (46% - kuu 1. kuupäeva seisuga esitatavate aruannete järgi) ning tegelikes andmetes (67% - juba toimunud vastuvõttude kohta esitatud andmed) tuleneb väga lühikese ooteajaga vastuvõttudest, mis ei kajastu aruandekuu 1. kuupäeva seisuga ravijärjekordade kohta esitatavates aruannetes.

Põhialade lõikes on ravijärjekordade kohta esitatud etteulatuvate aruannete alusel HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal kõige madalam oftalmoloogia ja pediaatria erialal (vt joonis 3). Ja seda kinnitavad ka tegelikult toimunud vastuvõttude andmed (tagasiulatuvate aruannete alusel).

Erinevate aruannete andmete võrdlemiseks on alljärgneval joonisel esitatud info HVA haiglate ravijärjekordades registreeritud vastuvõttude ooteaja ning toimunud vastuvõttude tegeliku ooteaja kohta.

Joonis 3. HVA haiglate ambulatoorsetel erialadel kuni 42 päevase ooteajaga vastuvõttude osakaalud (ravijärjekorras) ja tegelikud toimunud vastuvõttude kohta)

Informatsioon HVA haiglate tagasiulatuvatest aruannetest ambulatoorsete erialade mediaankeskmiste ooteaegade³ (2019. a. jaanuari, veebruari ja märtsi kohta) võrdlus etteulatuvates aruannetes esitatud ooteaegadega (2019 a. 1.jaanuari, 1. veebruari, 1. märtsi seisuga) on kättesaadav [haigekassa kodulehel](#) (*Eriarstiabi ravijärjekordade detailandmed (HVA, ambulatoorsed)*).

Haigekassa kodulehel on ka haigekassa [lepingupartnerite andmed](#).

1.2. Õendusabi ravijärjekorrad

01.04.2019.a. seisuga on õendusabi ravijärjekorradesse registreeritud veidi üle 1000 vastuvõtu. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on koduõenduse ja statsionaarse õendusabi ravijärjekorradesse registreeritud pöördumiste arv vähenenud.

Teenuseosutajate poolt esitatud aruannetes väljatoodud ooteajad on lühenenud, ja seetõttu on järjekorras ootajate arvud vähenenud.

³ Mediaan keskmine ooteaeg – ooteaeg, millest 50% vastuvõttude ooteaeg on pikem ning, 50% vastuvõttude ooteaeg on lühem

Õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest 94% toimub ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁴ piires - üldiselt on ooteajad ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires.

Tabel 5. Õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

	01.04.2018		01.04.2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Koduõendus	475	99%	439	100%	-36
Statsionaarne õendusabi	1 139	97%	662	90%	-477
Kokku	1 614	98%	1 101	94%	-513

1.3. Hambaravi järjekorrad

01.04.2019. a. seisuga on hambaravi järjekordadesse registreeritud kokku 21 500 vastuvõttu. Haigekassa üheks prioriteediks on hambahaiguste ennetuses laste hõlmatus suurendamine.

Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv laste ortodontias on suurenenud 38% .

Laste hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest toimub 96% ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁵ piires, ortodontias 97% vastuvõttudest.

Tabel 6. Hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

	01.04.2018		01.04.2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Laste hambaravi	17 023	98%	16 710	96%	-313
Ortodontia	3 480	96%	4 802	97%	1 322
Kokku	20 503	98%	21 512	96%	1 009

⁴ Statsionaarses õendusabis on ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus 3 kuud, koduõenduses 2 nädalat

⁵ Plaanilise hambaravi ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus alla 19-aastastele kindlustatud isikutele on kroonilise pulpiidi korral 1 nädal; lihtkaarise ja kroonilise periodontiidi korral 2 kuud; ortodontiliste teenuste korral 9 kuud.